

Liikenne- ja viestintävaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi väylämaksulain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi väylämaksulain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta (HE 153/2020 vp): Asia on saapunut liikenne- ja viestintävaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut (etäkuuleminen):

- johtava asiantuntija Niko-Matti Ronikonmäki, liikenne- ja viestintäministeriö
- erityisasiantuntija Juha Tervonen, liikenne- ja viestintäministeriö
- johtava asiantuntija Tiina Haapasalo, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- toimitusjohtaja Annaleena Mäkilä, Suomen Satamaliitto ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- valtiovarainministeriö
- liikenne- ja viestintäministeriö
- Väylävirasto

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- Tulli

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi väylämaksulain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annettua lakia. Väylämaksu on kannettu puolitettuna vuosina 2015—2020. Puolituksen voimassaoloa ehdotetaan jatkettavan vielä vuodeksi 2021.

Esitys liittyy vuoden 2021 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2021 ja olemaan voimassa 31.12.2021 saakka.

Valiokunnan mietintö LiVM 10/2020 vp

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Asiantuntijakuulemisessa on osittain toivottu pidemmälle meneviä myönnytyksiä väylämaksujen maksamiseen. Valiokunta toteaa kuitenkin, että eri tukitoimenpiteitä tulee tarkastella osana sitä kokonaisuutta, jonka hallituksen tähänastiset Covid-19-tilanteesta johtuvat linjaukset ja toimet muodostavat. Tämän vuoksi valiokunta pitää hallituksen esitystä kannatettavana ja myönteisenä muuttamattomana.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Liikenne- ja viestintävaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 153/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen.

Helsingissä 3.11.2020

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Suna Kymäläinen sd
varapuheenjohtaja Ari Torniainen kesk
jäsen Pekka Aittakumpu kesk
jäsen Sandra Bergqvist r
jäsen Seppo Eskelinen sd
jäsen Juho Kautto vas
jäsen Jouni Kotiaho ps
jäsen Johan Kvarnström sd
jäsen Joonas Könttä kesk
jäsen Sheikki Laakso ps
jäsen Mirka Soinikoski vihr
jäsen Kari Tolvanen kok
jäsen Paula Werning sd
varajäsen Jukka Kopra kok
varajäsen Jari Ronkainen ps

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Mika Boedeker

Valiokunnan mietintö LiVM 10/2020 vp
Vastalause

VASTALAUSE

Perustelut

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi väylämaksulain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annettua lakia. Väylämaksu on kannettu puolitettuna vuosina 2015—2020. Puolituksen voimassaoloa ehdotetaan jatkettavan vielä vuodeksi 2021. Esitys liittyy vuoden 2021 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2021 ja olemaan voimassa 31.12.2021 saakka.

Suomi on vientivetoinen maa, jonka kansantalous ja vauraus perustuu vahvasti vientiin. Suuri osa Suomen ulkomaankaupan tavaravirroista kulkee meriteitse. On elintärkeää, että vientivetoinen talous ei itse säädi vientiä rasittavaa lainsäädäntöä. Väylämaksut tulivat voimaan vuonna 2005, ja ne puolitettiin vuonna 2015. Nyt on viimeistään aika poistaa ne kokonaan.

Itämeren osalta kilpailuympäristö on vääristynyt. Poistamalla väylämaksu Suomen kilpailukykyä parannetaan kohti samaa tasoa muiden Itämeren maiden kanssa. Kansallisilla maksuilla ja veroilla on iso merkitys yritysten sijoittautumiselle ja tämän myötä Suomen taloudelle. Suomalainen yrittäminen tulee saada samalle viivalle muiden Itämeren maiden kanssa.

Väylämaksun maksavat yritykset merirahtien yhteydessä lisäkustannuksena. Väylämaksuilla on myös vaikutusta Suomen kauttakulkuliikenteeseen, reitti Suomen kautta ei ole kilpailukykyinen verrattuna muihin Itämeren maihin.

Väylämaksujen poistaminen on myös ympäristöteko. Meriliikenteen tehokkuutta pitää edistää osana liikenteen vähähiilistämistä. Tämänhetkinen väylämaksujärjestelmä aiheuttaa sen, että jokainen satamakäynti merkitsee uutta väylämaksua, tällä on suora vaikutus siihen, että kuljetusten tehokkuus laskee ja esimerkiksi lasteja ei oteta tai jätetä väylämaksun takia Suomen eri satamissa. Tehokkuus linkittyy suoraan ympäristötavoitteisiin.

Edustaja Kaunisto on jättänyt lakialoitteen LA 33/2020 vp väylämaksulain kumoamisesta kesäkuussa 2020. Lakialoite ei ole kuitenkaan edennyt valiokunnan käsiteltäväksi eduskunnassa tehtyjen, koronaan liittyvien poikkeusjärjestelyjen vuoksi.

Edellä mainituista syistä ehdotamme, että 1.1.2021 alkaen väylämaksuista luovutaan kokonaan ja pysyvästi.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lakiehdotus hylätään ja

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

**Valiokunnan mietintö LiVM 10/2020 vp
Vastalause**

Laki

väylämaksulain kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaan säädetään:

1 §

Tällä lailla kumotaan väylämaksulaki (1122/2005) siihen tehtyine muutoksineen.

2 §

Tämä laki tulee voimaan 1. päivänä tammikuuta 2021.

Helsingissä 3.11.2020

Kari Tolvanen kok
Jukka Kopra kok